

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 37.

Lýsingarprísir fyri pottregul: 30 oy, á forsiðuni,
20 oy, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 12. september 1936.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blæðið
verður bilagt á posthúsinum, brævsavnaðstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

10. árg.

Diktatur og harðveldi: Og hví berjist so Spania?

Tom Mooneys lagna - Sacco-Vanzetti - ríkisdagsbrunnin í Týskalandi - myrðingarnar av Roehm og hansara monnum - teir 16 sovjetførararnir, ið Stalin nú lat skjóta - týningin av arbeidarafrælsinum í teim fascistiskt og nazistiskt stýrdu londunum.

Diktatur, einaveldi, harðveldi vaksa sum svart týnandi troll fyri sjón, tá ið vit hyggja at mannasøguni í forntíð og nútíð.

Aftanfyri, inni í hesum trollum finna vit altíð hin sanna djævulin: maktgirnd, ein sinnissjúk trá eftir veldi og ríkidómi.

Hesin djævulin er ikki mjúkur at strúka. Fyri honum er einki heilagt. Hann kennur onga aðra lóg, einki annað mark enn tað, ið tænar og fremur hansara mál: makt og ríkidómi — alt uttan fyri hesa lóg, alt uttan fyri hesa mark skal týnast. — Eingin millumvegur!

Henda maktgirndin- og ríkidómsins lóg hefur dømt og domir milliónir í trældóm, neyð og vesældóm.

Og fyri sjón stígur so hitt »tragiska«, hin livsins beiski sorgareikur —: teir og tær, ið hesar milliónir skera í hjartað, og sum kenna tað sum skyldu sína at mæla ímóti teirra týning, krevja teimum rætt til at liva — teir og tær verða uttan dvøl høg niður, jakstrað og týnd.

Hvussu var við Tom Mooney? Hugdjarvar sum fáur talaði hann arbeidaranna sak. Hann var samfelagsskaðiligur, søgdu teir stóru — og so skuldi hann týnast. Sakleysur varð hann domdur, sakleysur hevur hann freistað hitt daprasta liv aftanfyri fongsulsins koldu múrar. Teir múgvandu keyptu rættin — teir múgvandu drupu sálina í dómurinum við gulli! Á, hvussi hóskar ikki orðatakið: hin fáteki eigur ongan rætt!

Og hvussu gekkst ikki teim stóru idealistunum Sacco og Vanzetti? Hvør blóðsdropi í teim rópti hitt harðasta mótmæli móti órættvísinum móti teim minnimentu — og sakleysir fingur teir verri lagnu enn Tom Mooney. Hin ríki, teir máttmiklu — teirra gull eigur altíð rættin!

Italia, Týskland! Eysturríki, Russland! Japan og nú Spania! Hvussu hevur maktgirndardjævulin ikki farið við hesum londum.

Eldflamurnar frá ríkisdagsdagsbrandinum í Týsklandi flamma enn fyri eygunum. Hitt herviligasta blóðbað, ið Hitler, maktgirndarinnar hægsta stíg, lat fara fram yvir sínar gomlu vinir, snar bestu vinur, bert tí, at hann óttaðist teirra atflanning — og so er ikki at gloyma hansara koncentrasjónarholi, verri enn helviti fyri menniskjuni!

Wien! Hin undurfagri og vælstýrði arbeidarastadurin — hvørja lagnu fekk hann ikki av tí »kristna« Dolfussi, reiðskapíð í satans klóm!

Japan — hin eysturlandski drekin við glógvandi kriggs- og maktgirndardjevlinum fram um allar — blóð og eldur hava fylgt tí í holunum á tess maktgirndarleið!

Harðræðið, maktgirndin, hevur sít frekasta bílet í diktaturinum. Í tí fylgir at kalla alt dapurt, vont og ilt í holunum. Utan mun, annaðhvørt tað er av einum ella øðrum politiskum líti. Sí nú í Russlandi — vit hava skotið til Týskland við tí nazistiska diktaturinum. Hadant frættist um hina herviligastu spillu av rættarfatanini í samband við einstaklingsins fantastisku maktgirnd. Utan pardón verða 16 av teim frægastu slóðarunum fyri tí kommunistiska diktaturinum avhovaðir — teirra røddir móti diktaturinum skulu tagna fyri ævugt. Og ikki úti við tí. Í túsundatali verður fongslað fyri at hugsa óðrvísi enn Stalin!

So eru fruktirnar av harðveldi, diktaturinum, á hvønn hátt ella undir hvørjum navni tað nú er. Og kortini, hvat kunna vit annað vænta — menniskja er jú eitt rovdjór, og hin harðasti og sterkasti vinnur altíð!

Hetta skil tilbiðja nakrir av okkara vesældóms stóru! Hoyra teir jubla yvir myrðanarnar í Spania, Gud hjálpi og náði okkum fyri kristindómin, ið nú er á jorð!

Eitt syndarligt lyndi. Ein syndarligur andaligur »habitus«!

(Frámhald).

Allir skilamenn vita:

Við seinasta lógliga vali í Spania fingur fólkaflokksmenninir reinan meirlut á tingi (Kortes).

Teir høvdu lógligan og demokratiskan rætt at mynda stjórn. Teir, sum við völdum vildu forða teimum í hesum, eru ikki demokratir, men mólstøðumenn fólkafrelsis og demokratiskum stýrshátti.

Í teirri av fólkaflokksliðinum myndaðu stjórn sat eingin kommunistur og heldur eingin socialistur.

Tað er tí blóðskeivt og heinleidið hin argasta ósannheit, tá ið tey konservativu stórmanna blóðini ikki bert í Foroyum, men kring um heimin siga, at uppreisnarflokkarnir — nazistarnir, fascistarnir, nationalistarnir, monarkistarnir, styðjaðir av teirri ovurríku katólsku kirkjuni í Spania — gjørdur uppreisn móti kommunistiskum yvirgangskroppum.

Uppreisnarmenninir, í radio skírdir »rebellarar«, gjørdur uppreisn:

Í teir vildu ikki lúta fyri einum frisinnaðum demokratiskum meirluta;

Í teir ikki vildu, at teir fáu ovurríku góðseigararnir — teir stórstu eiga um 79.000, 52.000 og 36.000 ha — eins og hin góds- og eyðríka kirkjan — ein biskupur í Madrid goymdi hjá sær yvir 8 milliónir í statspappírur umframt aðrar dyrgripir — skuldu rorast av fólkaflokksins tilfællaðum umskipan til bjarging av landinum og teirri

á grúgvu komnu arbeidara-fjöld.

Í Spania bógva um 22 milliónur av menniskjum. Sum dømi um, hvussu ræðuliga órættvíst og hópaleyst og landsoyðandi skilið var, til fólkaflokksmenninir komu til ræðið, skal nevast, at 1300 stórmenn eiga um 40 % av øllum dyrkilendinum í Spania. Í Andalusiu og Estremadura eiga stórgóðseigararnir hvønn einasta kvadratmetur av jorð, ið verður umsitin á miðalaldriligan hátt. Lønin hjá landbúnaðararbeidsmönnum er 1½—2 pesetas um dagin.

Hin tilfællaðum umskipan fólkaflokksins gongur millum annað út uppá:

- 1) Arbeidast skal fyri at gera innflytan av landbúnaðarvorum óneyðturviliga. — Nú verður vegna hitt hópaleysa skilið í landbúnaðinum sjálvt í góðum árum innfluttur mest parturin av landsins nýtslu av korni, grønmeti og øðrum landbúnaðarvorum, hóast Spania av rættum átti, um jorðin var umsitin væl, at útflutt landbúnaðarvorum. Í fornöldini var Spania roknað fyri at vera kornhjállurin hjá Romaraveldinum.
- 2) Arbeids- og vinnuløysi á landinum skal minkast niður í einki við at seta arbeidarar sum sjálveigarar á jorð, sum ríkið skuldi veita teim til vega, og forðast skal við lóg, at arbeidararnir skulu freista trælakor á stórgóðsunum.
- 3) Ístaðin fyri tey ovurstóru góðsini, sum liggja órekti,

KØDCENTRALEN

TH. 173. KONGEBROEN TH. 173.

Altíð i. Kl. ungt Oksekød,
Paaleg og Konserver.
En Gros & En Detail.
Bygdeordrer ekspederes omg.

skulu setast smábrúk uppá 25 ha. 1.500.000 ha. skulu býst út á henda hátt. Fyrst skulu takast stórgóðsini, sum menn hava í len frá ríkinum, og sum so stalt eru ríkisins ogn. Síðani skulu útstykkjast stórgóðsini, sum ríkiskroppar hava keypt bert til at spæla sær við. Harnæst tey stóru kirkjugóðsini, sum ikki verða drivin á nútíðar hátt.

Við øðrum orðum: tann landbúnaður, ið verður drivin við góðum skili, skal ikki á nakran hátt nervast.

— Fólkaflokksstjórnin hevur, síðani hon varð myndað, roynt av øllum alvi og á visindaligum botni at fremja hesa umskipan.

Hvor er tann Føroyingur, sum av sonnum er demokrat og frælslyntur, ið kann ænað enn umma hesum reformarbeiði tey bestu kor og hin skjótasta frama!

Hann, ið ikki ger tað, men tvørturímóti spyr lygnir móti tí spanska fólkaflokksstýrinum, er tann sami »rebellur« sum teir spansku, sum ikki hava aftrað seg við at sett sít fæðiland í ein helvitisbrand fyri at knekta arbeidarafjöldina og alt fólkafrelsi, so hitt fátalið av ódugna ríkiskroppum framvegis kann hava høvi til at útsúgva fjældina og færa landið á ormindahús.

Jørðin.

Verið tíðliga á vegg við setepilunum.

Á hvørjuna vári, tá tað liður út í eplandiursetingartíð, kemur fólk í hóptali og biður um seteplir. Hetta er eitt gullið lag. Í niðursetingartíð kann eingin vænta sær at fáa líkinda seteplir, tí tá hevur fólk selt tað, tey skulu selja. Um nakað fæst til keyps tá, er tað bæði dyrt og vánaligt. — Og um so er, setin ta tíðina er góð, tá hon fer frá seljarum, verður hon jú hálvspilt av at vera fyllt í posar og flutt frá stað til stað, nálir brotna ella verða løstaðar og hvørt av sínum.

Hann, ið skal keypa seteplir frá øðrum, vissið sær tey um heystið. Tað er nógv beinast at

GOTT OG BÍLIGT
KOL OG KOKS

FÆR EIN HJÁ

Cl. Clementsen,
— TELEFON 319. —

LAMBSKJØT

Gott lambskjøt, ferskar, vælsmakandi rullupylsur, skinsakjøt, fersk tálq og skotsk lakasaltað lambs-tálq fyri 75 oyrr pundið.

Annars allar aðrar matvørur, góðar og biligar, sum verða sendar um allan býin alt fyri eitt.

SMÆRAN

Tlf. 47, 48 og 133.